

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Louise Boiesen
0171-62 54 33
louise.boiesen@enkoping.se

Tekniska nämnden

Svar på remiss - Hållbar slamhantering, betänkande SOU 2020:3 (M2020/00078/Ke)

Förslag till beslut

Förslag till nämnden

Tekniska nämnden lämnar yttrandet daterat 2020-04-02 som svar på remiss av betänkande - Hållbar slamhantering SOU 2020:3, bilaga 1.

Beskrivning av ärendet

Enköpings kommun har erbjudits möjligheten att lämna sin syn på utredningen Hållbar slamhantering - Betänkande av Utredningen om en giffri och cirkulär återföring av fosfor från avloppsslam.

Eftersom tekniska nämnden är huvudman för den allmänna vatten- och avloppshantering så är det tekniska nämnden som svarar på remissen.

Samhällsbyggnadsförvaltningens bedömning

Det är främst vatten- och avloppsavdelningen på förvaltningen som har handlagt ärendet då slamhantering faller inom avdelningens ansvarsområde. Förvaltningen bifogar sitt yttrande i bilaga 1 där vi redogör för möjliga konsekvenser av förslagen.

Bilaga 1: Yttrande - Hållbar slamhantering, daterad 2020-04-02.

Bilaga 2: Remiss från miljödepartementet, regeringskansliet.

Länk till utredningen: <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2020/01/sou-20203/>. Länken finns även i bilaga 2.

Danielle Littlewood
VA-chef
Enköpings kommun

Louise Boiesen
VA-strateg
Enköpings kommun

Kopia till:

m.remissvar@regeringskansliet.se

Annika.lofgren@regeringskansliet.se

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Louise Boiesen
0171-625433
louise.boiesen@enkoping.se

Miljödepartementet
Kemikalieenheten
Departementssekreterare
Annika Löfgren

Svar på remiss -Hållbar slamhantering SOU 2020:3

Utredningen Hållbar slamhantering ger en bra bild av problematiken i slamfrågan och Enköpings kommun välkomnar föreslagen lagstiftning utifrån det förslagsalternativ (2) som beskrivs.

Utredningen hade i uppdrag att föreslå förbud mot slamspridning med eventuella undantag. Utredningen har valt att presentera två olika förbudsscenarioer där förslagsalternativ (1) innebär ett förbud mot slamspridning med väldigt begränsade undantag och förslagsalternativ (2) innebär ett förbud men med undantag för spridning av kvalitetssäkrat slam på produktiv jordbruksmark. I remissvaret önskar utredningen främst få svar från kommunerna gällande konsekvenser av förslagsalternativ 1.

Den kvalitetssäkring som föreslås kommer troligen bygga på det i dagsläget frivilliga certifieringssystemet Revaq.

Konsekvenser av förslagsalternativ (1) – förbud mot slamspridning med få undantag

Förslagsalternativ (1) ser vi kan minska drivkraften för uppströmsarbete då det inte kommer finnas något tydligt incitament för att fortsätta detta arbete. Det kan även leda till att arbetet med att nå miljökvalitetsnormerna för vattenförekomsterna tappar fart. Det uppströmsarbete som bedrivs på reningsverken görs till stor del för att förbättra slamkvaliteten. Men samma åtgärder får också effekt på recipienten. Dessa båda motiv driver på så vis varandra och utan det ena kommer det andra att bli mindre effektivt. Det kan också få hälsomässiga följder då uppströmsarbete även syftar till att öka medvetenheten kring skadliga kemikalier i samhället och att minska riskerna med dessa, främst genom att fasa ut dessa ur samhället.

Med ett förbud enligt (1) kommer mest troligt alternativet med förbränning av slam och någon typ av utvinning av fosfor ur askan att bli dominerande. Vi ser

att möjligheterna att återföra kväve och andra växtnäringsämnen samt organiskt material från slam till produktiv mark helt försvinner med detta förslag. Tillverkning av kvävegödsel är mycket resurskrävande och det är därför angeläget att kunna använda även det kväve som finns i slammet. Även det organiska materialet är angeläget att ta tillvara både för jordbrukets produktivitet och ur klimatsynpunkt. Ingen av de slambehandlingstekniker som finns idag kan nyttiggöra kvävet och mullen.

Utredningen klargör också att avsättningen för ett återvunnet fosforgödningsmedel är osäker i framtiden. Det är troligt att stora mängder fosfor att kunna utvinnas ur gruvavfall i framtiden och kunna tillgodose den efterfrågan som finns. Det kan minska efterfrågan på fosfor utvunnet ur avloppsslam. Det är därför inte säkert att den fosfor som utvinns ur avloppsslammet verkligen kommer att komma till nytta på åkermarken.

Vi ser att det finns risk för en minskning av biogasproduktionen. Ett orötat slam har ett högre värmevärde och är därför mer fördelaktigt att förbränna varför incitamenten att röta slammet kommer att minska.

Det saknas dessutom vetenskapliga argument för ett totalförbud. Forskningen har inte kunnat visa att slamgödsling ger en negativ påverkan varken hälsomässigt eller miljömässigt.

Konsekvenser av förslagsalternativ (2) - förbud mot slamspridning med undantag för produktiv jordbruksmark

Förslagsalternativ (2) ser vi kan leda till ökade incitament för uppströmsarbete och återföring av fosfor och andra näringsämnen till jordbruket, då det kommer finnas tydligare motiv till att jobba mot att sprida kvalitetssäkrat slam. I dagsläget är det inte tydligt att kommunen "vinner" på att kvalitetssäkra reningsverket genom Revaq eftersom det är möjligt att bli av med slammet på annat vis. Ett förbud mot slamspridning enligt förslagsalternativ (2) medför att det inte längre kommer att vara tillåtet att producera anläggningsjord av slammet vilket i dagsläget är det vanligaste användningsområdet. Då återstår alternativen att antingen kvalitetssäkra reningsverken/slammet för att sprida slammet på produktiv jordbruksmark eller att utvinna fosfor ur slutprodukten. Det troligaste alternativet för utvinning av fosfor är förbränning där fosfor utvinns ur askan. Detta alternativ kommer troligen att vara väldigt dyrt och det har också miljömässiga nackdelar då man inte kan tillgodogöra sig exempelvis

kväve eller mullbildande ämnen som finns i slammet. Därför kommer det vara mer fördelaktigt att jobba mot kvalitetssäkring och spridning på jordbruksmark.

Det är särskilt för kommuner i mellanstorlek så som Enköping som kan slussas i positiv riktning av en sådan föreslagen reglering som förslagsalternativ (2) medför. De flesta större kommuner är redan Revaq-certifierade och kommer att fortsätta på ungefär samma väg som tidigare. För de mindre reningsverken (<20 000 pe) föreslås inget krav på återvinning av fosfor varför det för dem räcker att förbränna slammet, vilket kan ske genom samförbränning med annat avfall. För mellankommunerna blir det däremot ett större vägval som behöver göras.

Fortsatt uppströmsarbete enligt förslaget

I båda scenarier föreslås att naturvårdsverket ska koordinera det nationella uppströmsarbetet. Det är bra att uppströmsarbetet får en hemvist och en stödfunktion inom Naturvårdsverket. För att få riktig fart och effekt av uppströmsarbetet behövs dock en tydlig målbild, vilket en förbättrad slamkvalitet och en vision om ett cirkulärt samhälle kan ge.

Louise Boiesen
VA-strateg
Enköpings kommun

Miljödepartementet
Kemikalieenheten
Departementssekreterare
Annika Löfgren
08-4053912

Hållbar slamhantering, betänkande SOU 2020:3

Remissinstanser

AnoxKaldnes AB

Arla Foods AB

Arvidsjaur kommun

Arvika kommun

Avfall Sverige

Avloppsguidens användarförening

Axfood AB

Betodlarna

Borlänge kommun

Boverket

Chalmers Tekniska Högskola AB

Chemsec

Coop Sverige AB

E.ON Sverige AB

Easy mining Sweden AB

Ecofiltration Nordic AB

Econova AB

EkoBalans Fenix AB

Ekolagen Miljöjuridik AB

Ekologiska Lantbrukarna

Emmaboda kommun

Energigas Sverige

Enköpings kommun

Envix Nord AB

Eslövs kommun

Eurofins Environment Sweden AB

Exergigruppen

Falkenbergs kommun

Fazer

Folkhälsomyndigheten

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande

Fruktodlarna

Fältbiologerna

Förbundet Sveriges småbrukare

Föreningen Foder och Spannmål

Greenpeace

Grönsaksmästarna Nordic AB

Gällivare kommun

Göteborgs kommun

Göteborgs universitet

Haninge kommun

Havs- och vattenmyndigheten

Havsmiljöinstitutet

Helsingborgs kommun

HIPP/Arvid Nordqvist HAB (barnmats producent)

Hushållningssällskapens förbund

ICA Handlarnas Förbund

IVL Svenska Miljöinstitutet AB

Karlstads kommun

Kemikalieinspektionen

Kemira Kemi AB

Kiruna kommun

Kommerskollegium

Konkurrensverket

Konsumentverket

Kost- och Näringsdata AB

KRAV

Kristianstads kommun

Kristianstadsbygdens Framtid

Kristinehamns kommun

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien

Kungl. Tekniska högskolan

Kungsbacka kommun

Kungälv kommun

Landskrona kommun

Lantbrukarnas Riksförbund

Lantmännen

Linköpings kommun

Linköpings universitet

Linnéuniversitetet

Livsmedelsföretagen

Livsmedelsverket

LRF Skogsägarna

Ludvika kommun

Luleå tekniska universitet

Lunds kommun

Lunds tekniska högskola

Lunds universitet

Lysekils kommun

Läkare för Miljön

Läkemedelsverket

Länsstyrelsen i Dalarnas län

Länsstyrelsen i Norrbottens län

Länsstyrelsen i Skåne län

Länsstyrelsen i Stockholms län

Länsstyrelsen i Södermanlands län

Länsstyrelsen i Uppsala län

Länsstyrelsen i Västerbottens län

Länsstyrelsen i Västmanlands län

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Länsstyrelsen i Östergötlands län

Malmö kommun

Miljöförbundet Jordens Vänner

Miljömärkning Sverige AB

Mora kommun

Motala kommun

Mälarens vattenårdsförbund

Nacka tingsrätt (Mark- och miljödomstolen)

Naturskyddsföreningen

Naturvårdsverket

Nestlé

Nordic Sugar AB

Norrköpings kommun

Norrmejerier

Nässjö kommun

Oatley

Odlarna.se

Orkla Foods Sverige AB

Orust kommun

Pågens

Ragn Sells AB

Regelrådet

Region Skåne

Region Västerbotten

Region Uppsala

Region Östergötland

Ren Åker Ren Mat

Riksförbundet Hälsöfrämjandet (RHF)

RISE Research Institutes of Sweden AB

Saltå Kvarn AB

Scan

Scandinavian Biogas Fuels AB

Scandinavian Copper Development Association

Semper

Simrishamns kommun

Skara kommun

Skogsindustrierna

Skogsstyrelsen

Skånemejerier

Socialstyrelsen

Sollefteå kommun

Sotenäs kommun

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

SRV Återvinning AB

Statens energimyndighet

Statens jordbruksverk

Statens veterinärmedicinska anstalt

Statens väg- och transportforskningsinstitut

Stiftelsen Biodynamiska Forskningsinstitutet

Stockholm Environment Institut (SEI)

Stockholm Resilience Centre

Stockholms universitet

Stockholms universitets Östersjöcentrum

Strömstads kommun

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac)

SWECO AB

Svea hovrätt (Mark- och miljööverdomstolen)

SveMin

Svensk Dagligvaruhandel

Svensk Handel

Svenska bioenergiföreningen (Svebio)

Svenska Foder AB

Svenska Kvarnföreningen

Svenska Odlarlaget

Svenska Petroleum och Biodrivmedel Institutet

Svenska Pig AB

Svenska Vegetariska Föreningen (SVF)

Svenskt Vatten AB

Sveriges Advokatsamfund

Sveriges Biodlares Riksförbund

Sveriges Energiföreningars Riksorganisation

Sveriges Frö- och Oljeväxtodlare (SFO)

Sveriges geologiska undersökning

Sveriges Jordägareförbund

Sveriges Kommuner och Regioner

Sveriges Konsumenter

Sveriges Lantbruksuniversitet

Sveriges Nötköttsproducenter

Sveriges Spannmålsodlarförening

Sveriges Standardiseringsförbund

Sydgrönt

Södertälje kommun

Södertörns högskola

Tandvårdsskedeförbundet

Tanums kommun

Tillväxtverket

Tjörns kommun

Trafikverket

Uddevalla kommun

Umeå tingsrätt (Mark- och miljödomstolen)

Uppsala kommun

Water Revival Systems (WRS Uppsala AB)

Veolia Water Technologies

Verket för innovationssystem

WSP Sverige AB

Vänersborgs kommun

Vänersborgs tingsrätt (Mark- och miljödomstolen)

Världsnaturfonden WWF

Västerås kommun

Västra Götalandsregionen

Växjö tingsrätt (Mark- och miljödomstolen)

Yara AB

Åklagarmyndigheten

Återvinningsindustrierna

Äkta Vara

Örebro kommun

Östersunds tingsrätt (Mark- och miljödomstolen)

Österåkers kommun

Östra Göinge kommun

Remissvaren ska ha kommit in till Miljödepartementet **senast den 25 maj 2020**. Svaren bör lämnas i bearbetningsbar form (t.ex. Wordformat) per e-post till m.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till annika.lofgren@regeringskansliet.se. Ange diarienummer M2020/00078/Ke och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet. Remissinstansens namn ska även anges i dokumentnamnet.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

Regeringen vill särskilt få synpunkter på alternativ 1 i betänkandet, dvs. förslaget om ett totalt spridningsförbud med mycket begränsade undantag.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Betänkandet kan dessutom laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Remissinstanserna kan utan kostnad beställa 1 exemplar av betänkandet. Exemplaren beställs hos Norstedts Juridik, kundservice, 106 47 Stockholm. Telefon 08-598 191 90, e-post kundservice@nj.se. Ange vid beställning att exemplaren är avsedda för remissändamål.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria *Svara på remiss – hur och varför* (SB PM 2003:2, reviderad 2009-05-02). Den kan laddas ner från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Frågor under remisstiden besvaras av Annika Löfgren, tel. 08-4053912.

Conny Hägg
Ämnesråd

Kopia till

Norstedts Juridik, kundservice, 106 47 Stockholm